

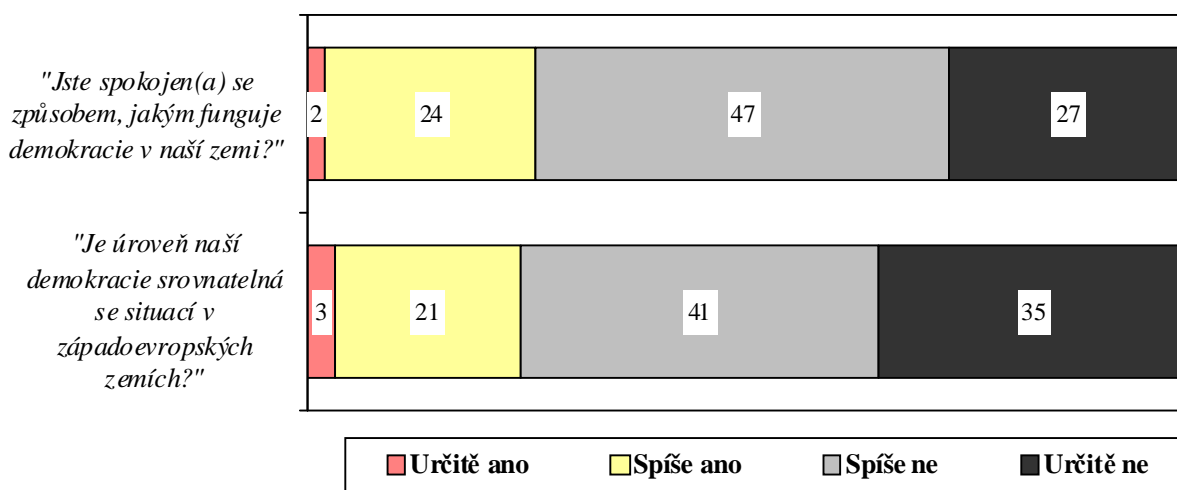
VEŘEJNOST JE SE STAVEM DEMOKRACIE U NÁS NESPOKOJENA, NEKRITIZUJE VŠAK JEN POLITIKY, ALE I VLASTNÍ SCHOPNOST UPLATŇOVAT V BĚŽNÉM ŽIVOTĚ DEMOKRATICKÉ PRINCIPY

Se způsobem, jakým u nás funguje demokracie, je spokojena čtvrtina lidí (26 %), což je v dosavadní historii ČR minimum. Prakticky stejný podíl občanů (24 %) považuje stav naší demokracie za srovnatelný se západní Evropou. K dlouhodobému minimu se přiblížila i procenta občanů, kteří si myslí, že naši vedoucí představitelé při svém rozhodování zachovávají demokratické postupy (30 %), a těch, kteří se domnívají, že naše veřejnost umí v běžném životě dostatečně uplatňovat demokratické principy (25 %).

Citované výsledky pocházejí z výzkumu STEM provedeného na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let, který se uskutečnil ve dnech 1. až 9. prosince 2011. Respondenti byli vybíráni metodou kvótního výběru. Na otázky odpovídal rozsáhlý soubor 1227 respondentů.

Zhruba čtvrtina lidí je spokojena s tím, jak demokracie u nás funguje, a přibližně stejný podíl lidí soudí, že úroveň naší demokracie se neliší od západoevropských zemí. Výzkum tak ukazuje, že v české společnosti převažují lidé, kteří kritizují úroveň demokracie u nás, a také občané, kteří jsou přesvědčeni, že situace u nás není srovnatelná se západní Evropou. Jak navíc dokládá následující graf, každý třetí občan si určitě nemyslí, že úroveň naší demokracie lze srovnat se západní Evropou.

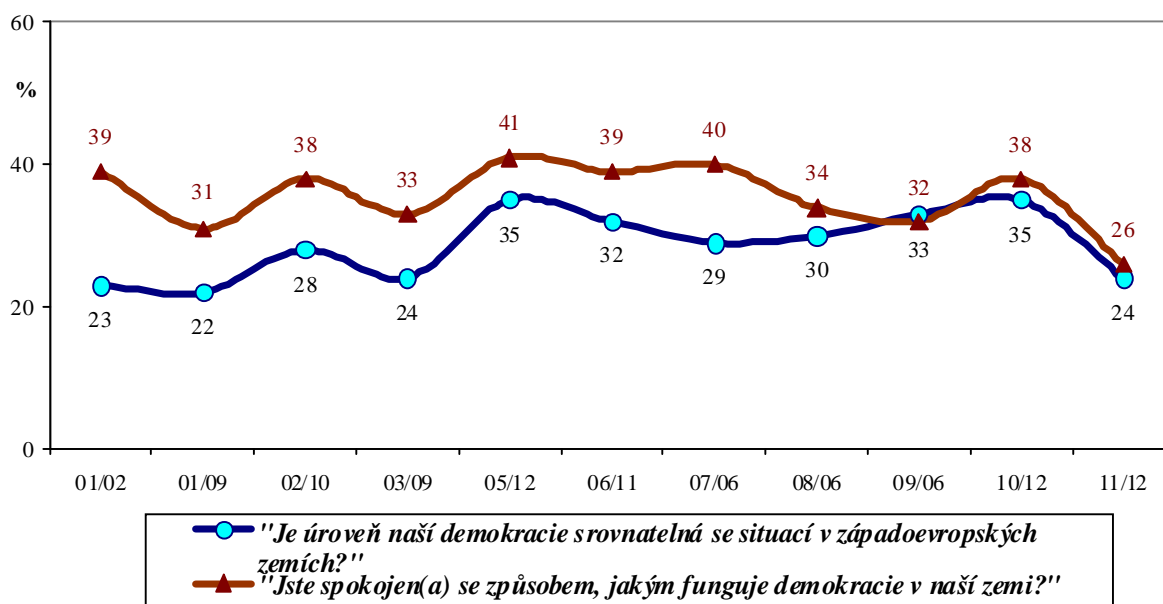
Názory na úroveň demokracie v naší zemi (%)

STEM sleduje spokojenost se stavem demokracie u nás již bezmála dvacet let a zaznamenal její zvyšování na 60 % v roce 1996 a následný otřes v roce 1997 na úroveň kolem 40 %. Na té se, s občasnými výkyvy směrem dolů, udržovala spokojenost se stavem demokracie až do roku 2010. Na konci loňského roku se však tento podíl ocitl na historickém minimu. Podíl občanů, podle nichž je stav české demokracie srovnatelný se situací v západoevropských zemích, do roku 2005 spíše mírně rostl a poté stagnoval. Výsledek z prosince znamená propad na úroveň prvních tří let 21. století.

Následující graf ukazuje, že oba ukazatele se vyvíjejí z dlouhodobého hlediska velmi podobně, nárůst či pokles jednoho je zpravidla doprovázen nárůstem či poklesem druhého. Narušení tohoto trendu jsme pozorovali v letech 2007 až 2009, kdy klesala spokojenost se stavem demokracie u nás a mírně se zvyšovalo zastoupení názoru, že úroveň naší demokracie je srovnatelná se západoevropskou. V posledních dvou letech se oba ukazatele velmi přiblížily a opět vzájemně kopírují svůj pohyb.

Vývoj názorů na úroveň demokracie u nás (% kladných odpovědí)

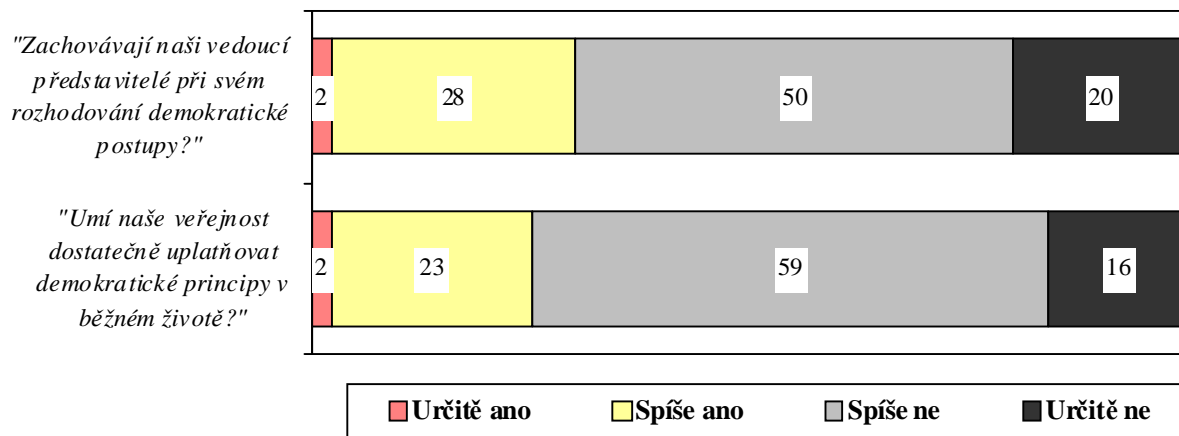

Pramen: STEM, Trendy 2001-2011

Aktuální nízká spokojenost s demokracií v naší zemi bezesporu souvisí s kritickým pohledem a nedůvěrou, s níž občané nyní pohlížejí na nejvyšší politické instituce¹. Necelá třetina občanů si myslí, že naši vedoucí představitelé zachovávají při svém rozhodování demokratické postupy. Podíl na neuspokojivé úrovni demokracie u nás však – soudě podle názorů občanů – nemají jen politici, ale i široká veřejnost. Pouze čtvrtina občanů má totiž za to, že naše veřejnost umí dostatečně uplatňovat demokratické principy v běžném životě.

¹ Viz tisková zpráva STEM o důvěře v nejvyšší ústavní instituce ze dne 4. 1. 2012.

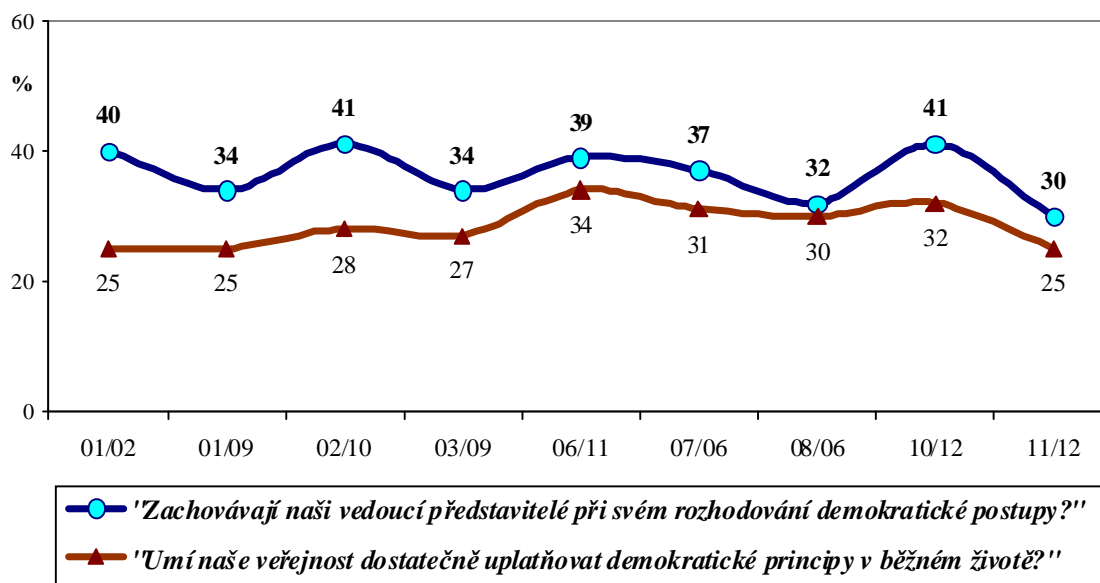
Názory na demokratické jednání vedoucích představitelů a veřejnosti (%)

Pramen: STEM, Trendy 12/2011, 1227 respondentů starších 18 let

Podíl občanů, kteří se domnívají, že naši představitelé při svém rozhodování zachovávají demokratické postupy, osciloval v první dekádě našeho století přibližně mezi třiceti a čtyřiceti procenty. Momentálně je na spodní hranici tohoto pásma. Podobně se na spodní hranici nyní dostal i podíl občanů, podle nichž naše veřejnost dokáže dostatečně uplatňovat v běžném životě demokratické principy.

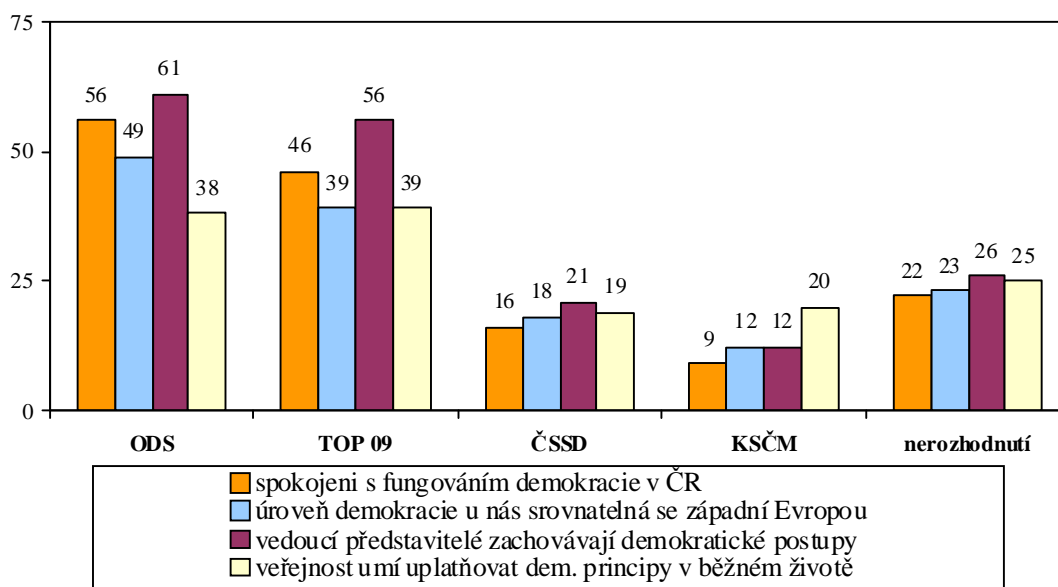
Vývoj názorů na demokratické principy v rozhodování představitelů a v životě veřejnosti (% kladných odpovědí)

Pramen: STEM, Trendy 2001-2011

Spokojenost s demokracií, jejím fungováním i s demokratickým jednáním politiků a veřejnosti je vyšší mezi stoupenci vládních stran a nižší mezi příznivci stran opozičních. Sympatizanti sociálních demokratů a komunistů stav demokracie velmi silně kritizují ve všech sledovaných aspektech, mezi stoupenci ODS a TOP 09 se podíl kladných hodnocení pohybuje od téměř 40 % (schopnost veřejnosti) po cca 60 % (vedoucí představitelé).

Hodnocení aspektů demokracie stoupenci stran (podíly kladných odpovědí)

Pramen: STEM, Trendy 12/2011, 1227 respondentů starších 18 let